

Dlouhodobá nezaměstnanost

Obecné rysy dnešní nezaměstnanosti

- Nezaměstnanost se mění v čase
- Není určena pouze S a D
- 70 léta – masová nezaměstnanost s velkým podílem dlouhodobé (stav přetrvává)
- Jen malou část nezaměstnanosti lze považovat za dobrovolnou
- Ohrožené skupiny na trhu práce

Vysoká míra v Evropě je vysvětlována:

- Pokles agregované poptávky (nutnost krátit veřejné investice a výdaje)
- Vysoké pracovní náklady
- Demotivující vliv sociálního státu
- Mzdové nepružnosti
- Diskriminace některých skupin obyvatelstva

Dlouhodobá nezaměstnanost

- Významný sociální jev
- Podíl dlouhodobé nezaměstnanosti v celku nezaměstnanosti se zvyšuje
- Setrvání v dlouhodobé nezaměstnanosti
- Relativně vysoká míra dlouhodobé nezaměstnanosti + její stálost

Dlouhodobá nezaměstnanost postihuje:

- Nepružnou, dlouhodobě zaměstnanou pracovní sílu
- Nekvalifikovanou pracovní sílu
- Osoby s kumulovanými osobnostními a sociálními handicapy
- Příslušníky etnických minorit a imigranty
- Obyvatele ze zaostávajících a venkovských oblastí
- Zdravotně postižené
- Mladistvé, zejména problémové jedince

Vývoj dlouhodobé nezaměstnanosti

Tab. 8 : Vývoj dlouhodobé nezaměstnanosti v ČR

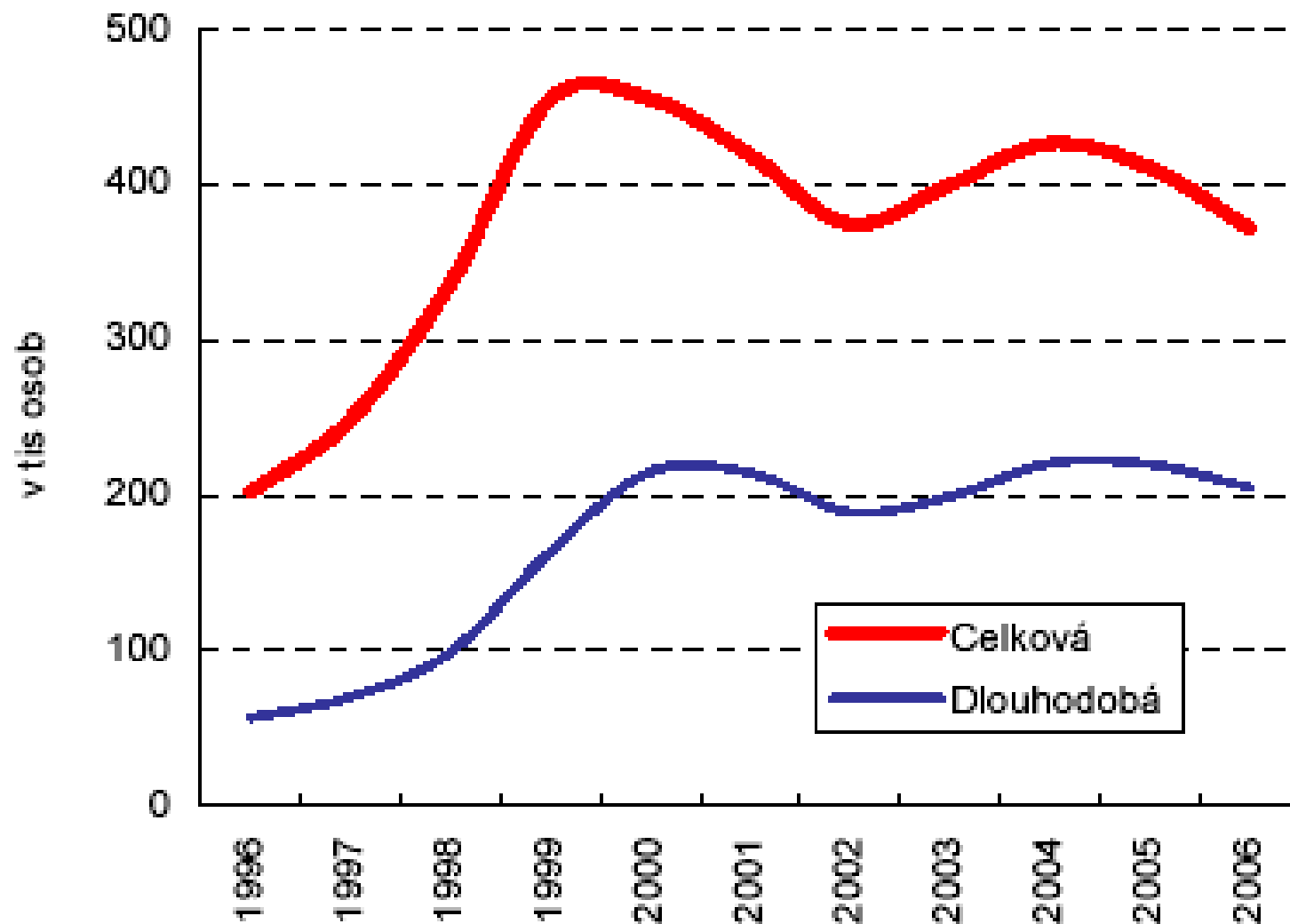
Rok	Celkový počet nezaměstn.	Míra nezaměst. v %	Dlouh. nezam. celkový počet	Dlouh. nezam. v %
1996	186 336	3,52	37 562	20,16
1997	268 902	5,23	52 588	19,56
1998	386 918	7,48	86 772	22,43
1999	487 623	9,43	144 726	29,68
2000	457 369	8,80	175 563	38,39
2001	461 923	8,90	171 203	37,06
2002	378 200	7,30	188 200	49,77
2003	414 400	8,1	205 200	49,52
2004	420 200	8,2	219 200	52,16
2005	404 800	7,8	216 100	53,38
2006 (3.čtvrť.)	364 900	7,1	197 100	54,01

Zdroj: Statistické ročenky trhu práce v ČR, MPSV (stavy ke konci období)

Celková nezaměstnanost v členských zemích OECD v roce 2005 (v %)

Země	Celková nezaměstnanost	Nezaměstnanost padesátníků (55-64 let)	Nezaměstnanost mladých (15 - 24 let)	Dlouhodobá nezaměstnanost (více než 12 měsíců)
Jižní Korea	3,7	2,1	10	1,1
Nový Zéland	3,7	2,5	9,3	11,7
Irsko	4,3	2,4	8,1	34,3
Japonsko	4,4	4,4	9,5	33,7
Lucembursko	4,5	1,6	18,3	22,6
Švýcarsko	4,5	3,2	7,7	33,5
Norsko	4,6	1,1	11,7	9,2
Nizozemí	4,7	3,6	8	32,5
Velká Británie	4,7	3,1	10,9	21,4
Dánsko	4,8	5,6	7,8	22,6
Austrálie	5,1	3,8	11,7	20,7
Rakousko	5,1	4,5	11	24,5
USA	5,1	3,8	11,8	12,7
Švédsko	6,4	4,9	17	18,9
Kanada	6,8	5,9	13,4	9,5
Maďarsko	7,2	3,1	15,5	45,1
Portugalsko	7,6	5,6	15,3	43,2
Itálie	7,7	4,1	23,5	49,7
Česko	7,9	5,4	20,4	51,8
Belgie	8,4	3,6	17,5	49,6
Finsko	8,4	7,3	20,8	23,4
Španělsko	9,2	7	22,1	37,7
Francie	9,5	6,3	21,3	41,6
Německo	9,5	11,3	11,7	51,8
Řecko	9,8	4,3	26,5	54,7
Slovensko	16,4	15,4	32,7	60,6

Graf č. 70 Celková a dlouhodobá nezaměstnanost

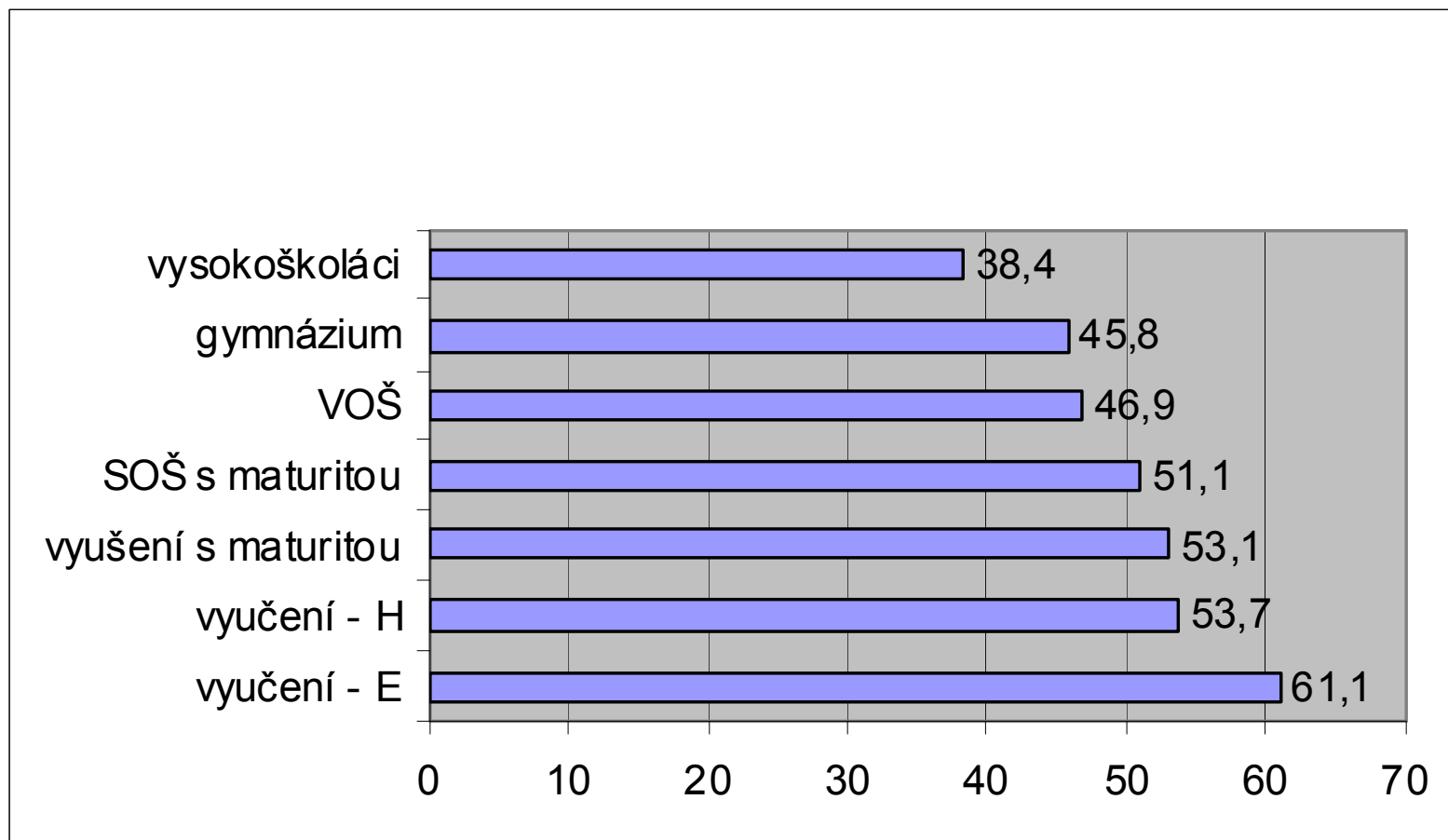

Tab. 9 : Vývoj dlouhodobé nezaměstnanosti v ČR

Rok	Celkový počet nezaměstn.	Míra nezaměst. v %	Dlouh. nezam. abs.	Dlouh. nezam. v %
1996	186 336	3,52	37 562	20,16
1997	268 902	5,23	52 588	19,56
1998	386 918	7,48	86 772	22,43
1999	487 623	9,43	144 726	29,68
2000	457 369	8,80	175 563	38,39
2001	461 923	8,90	171 203	37,06
2002	378 200	7,30	188 200	49,77
2003	414 400	8,1	205 200	49,52
2004	420 200	8,2	219 200	52,16
2005	404 800	7,8	216 100	53,38
2006 (3.čtvrť.)	364 900	7,1	197 100	54,01

Zdroj: Statistické ročenky trhu práce v ČR, MPSV (stavy ke konci období)

Graf 19 Podíl dlouhodobě nezaměstnaných absolventů v % (duben 2005)

Zdroj: Podle Festová, J., Vojtěch, J.: *Nezaměstnanost absolventů škol se středním a vyšším odborným vzděláním – 2005. Národní ústav odborného vzdělávání Praha 2005 [online] . Dostupné na www.nuov.cz/public/File/NZabspub05.pdf*

Struktura dlouhodobé nezaměstnanosti

Dlouhodobá nezaměstnanost je poměrně rovnoměrně rozložena mezi věkové skupiny od 20 – 59 let. Míra dlouhodobé nezaměstnanosti byla vždy vyšší pro ženy. V roce 2006 bylo mezi dlouhodobě nezaměstnanými 13,3 % vysokoškoláků. Mezi všemi nezaměstnanými narostl v roce 2006 meziročně podíl vysokoškolsky vzdělaných osob o 0,7 p. b. na 4,8 %.

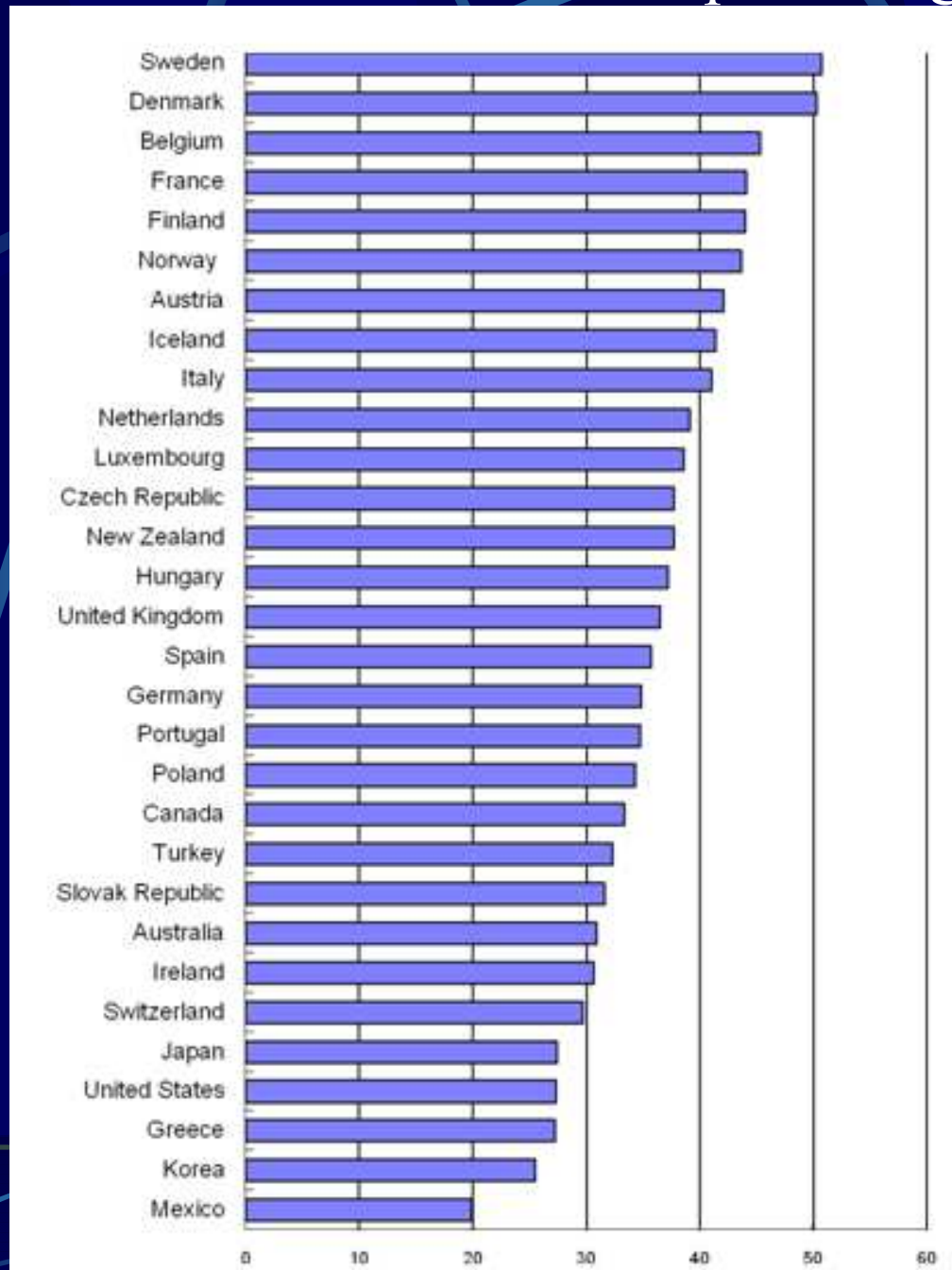
Tab. č. 4 Míra dlouhodobé nezaměstnanosti - mezinárodní srovnání za vybrané země

Míra dlouhodobé nezaměstnanosti v %											
	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
EU 25			4,4	4,1	3,9	3,8	3,9	4,0	4,1	3,9	3,6p
EU 15	4,9	4,8	4,4	3,9	3,4	3,1	3,1	3,3	3,4	3,3	3,1p
Česká republika			2,0	3,2	4,2	4,2	3,7	3,8	4,2	4,2	3,9
Finsko		4,9	4,1	3,0	2,8	2,5	2,3	2,3	2,1	2,1	1,9
Irsko	7,0	5,6	3,9	2,4	1,6	1,3	1,3	1,5	1,6	1,5	1,4
Polsko		5,0	4,7	5,8	7,4	9,2	10,9	11,0	10,3	10,2	7,8
Rakousko	1,2	1,3	1,3	1,2	1,0	0,9	1,1	1,1	1,3	1,3	1,3
Slovensko			6,5	7,8	10,3	11,3	12,2	11,4	11,8	11,1	10,2
Slovinsko	3,4	3,4	3,3	3,3	4,1	3,7	3,5	3,5	3,2	3,1	2,9
Švédsko	2,7	3,1	2,6	1,9	1,4	1,0	1,0	1,0	1,2	1,2	1,1
Velká Británie	3,1	2,5	1,9	1,7	1,4	1,3	1,1	1,1	1,0	1,0	1,2

p = prozatímní hodnota

Pramen: Eurostat

Chart A. Total tax ratio as percentage of GDP, 2005 (*page 39*)

Jak léčit nezaměstnanost

- Může stát pomoci lidem bez práce?
- Liberalisté – nikoliv
- „Zásahy vlády mohou situaci jen zhoršit, protože kladou překážky tržnímu systému.“
- Různé sociální programy pomoci vedou ve svých důsledcích lidi k závislosti na vládě, otupují a utlumují jejich vlastní snahu vyřešit situaci, hledat si práci na trhu práce, případně hledat dočasnou pomoc v rodině, u přátel.

Paternalistická pomoc státu

- Nezaměstnanost - výsledek společenských a ekonomických podmínek, které mohou jednotlivci jen málo ovlivňovat, a proto by jim vláda měla pomoci.
- Utilitaristický princip – užitek jakožto měřítko blahobytu. Maximalizace součtu užitků všech členů společnosti – pomocí přerozdělení. Negativum: bere motivace k usilovnější práci.
- Liberální princip – společenské instituce, zákony a politiky by měly být spravedlivé. Principy spravedlnosti jako výsledek vyjednávání a „slušné dohody“. (maximalizace minimálních užitků)

- Libertariáni – přerozdělení nepřipouštějí.
- Zaměřují se na zkoumání a hodnocení procesů, které výslednému rozdělení předcházejí.
- Rovnost příležitostí důležitější než rovnost příjmů.
- Ochrana individuálních práv a snaha o zajištění stejných příležitostí k využití schopností a k dosažení úspěchu.

Aby trhy lépe fungovaly

Zlepšení pružnosti trhů a zdokonalení informovanosti jeho účastníků.

- Omezení a minimalizace vládních zásahů na trzích, hledání takové vyváženosti konceptu státem zaručených minimálních mezd a podpor v nezaměstnanosti tak, aby neoslabovaly motivaci.
- Dokonalá pružnost mezd – teoretický předpoklad monetaristů a klasických ekonomů.
- „Deregulace, zvýšení míry konkurence a dokonalejší informace na pracovních trzích napomáhají minimalizovat frikční, a ve spojení s podporou, příležitostmi a motivací ke změně kvalifikace v souladu s dynamikou změn odvětvové struktury, pak i strukturální nezaměstnanost.“

Stimulace ekonomického růstu

- Produktivita práce – kapitálová vybavenost, technický pokrok, technologická a organizační zlepšení.
- Ve vztahu k řešení nezaměstnanosti je důležitá orientace na ta odvětví, která jsou náročná na práci, jako jsou např. služby.

Náklady spojené s nezaměstnaností

- Individuální a společenské náklady.
Ztráta makroekonomického produktu.
- Výstup pod potenciální úrovní.
- Okunův zákon: na každé 1 % zvýšení míry u připadá 2 % snížení skutečného produktu pod úroveň potenciálu.

Nevyužité ekonomické zdroje

- V případě nedobrovolné nezaměstnanosti, není výrobní faktor práce plně využíván.
- Ztráty na daních
- Ztráty lidského kapitálu (sociální past)

Past nezaměstnanosti a sociální parazitizmus.

- Past nezaměstnanosti
- Koeficient náhrady – čím je vyšší, tím menší je zájem pracovníků hledat práci.
- Underclass – podpora v nezaměstnanosti – regulární příjem.